
En morbid innhøsting

SPRÅKSPALTEN

FREDERIK EMIL JUUL

f.e.juul@medisin.uio.no

Frederik Emil Juul er ph.d.-stipendiat ved Klinisk effektforskning, Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet.

MATS JULIUS STENSRUD

Mats Julius Stensrud er lege og førsteamanuensis (tenure track assistant professor) ved École Polytechnique Fédérale de Lausanne.

De engelske begrepene *mortality displacement* og *harvesting effect* kan enkelt oversettes med *dødelighetsforskyvning* og *høstingseffekt* på norsk. Vi mener at dødelighetsforskyvning er det beste alternativet.

Illustrasjon: Robin Heighway-bury / NTB

Våren 2020 ble det rapportert om flere dødsfall enn vanlig i mange land, blant annet USA, Belgia og Brasil [\(1\)](#). Begrepet *overdødelighet* brukes gjerne om observasjonen at flere mennesker enn forventet dør i en gitt tidsperiode [\(2\)](#). Under koronavirusepidemien er særlig eldre personer blitt rammet [\(3\)](#). Noen epidemiologier mener overdødeligheten skyldes et fenomen kalt *mortality displacement* eller *harvesting effect* [\(4, 5\)](#). Direkte norske oversettelser er *dødelighetsforskyvning* og *høstingseffekt*.

Dødelighetsforskyvning

Fenomenet dødelighetsforskyvning observeres når flere mennesker enn forventet dør i en gitt tidsperiode, som deretter følges av en tidsperiode hvor færre mennesker dør. Fenomenet oppstår gjerne i forbindelse med en definert

følge av en gitt årsak (for eksempel koronaviruset), og at det i etterkant vil resultere i færre dødsfall enn forventet, for eksempel sammenliknet med tidligere år.

LITTERATUR

1. Dale B, Stylianou N. Coronavirus: What is the true death toll of the pandemic? BBC 18.6.2020. <https://www.bbc.com/news/world-53073046> Lest 20.11.2020.
2. Surén P. Overdødelighet. Store medisinske leksikon. <https://sml.sn.no/overd%C3%B8delighet> Lest 20.11.2020.
3. Euromomo – Graphs and maps. <https://www.euromomo.eu/graphs-and-maps> Lest 12.8.2020.
4. Coker R. 'Harvesting' is a terrible word – but it's what has happened in Britain's care homes. The Guardian 8.5.2020. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/may/08/care-home-residents-harvested-left-to-die-uk-government-herd-immunity> Lest 20.11.2020.
5. Forchini G, Løchen A, Hallett T et al. Report 28: Excess non-COVID-19 deaths in England and Wales between 29th February and 5th June 2020. <https://www.imperial.ac.uk/media/imperial-college/medicine/mrc-gida/2020-06-18-COVID19-Report-28.pdf> Lest 20.11.2020.
6. Kalkstein LS. Health and climate change. Direct impacts in cities. Lancet 1993; 342: 1397–9. [PubMed][CrossRef]
7. Bokmålsordboka. Høste. <https://ordbok.uib.no/h%C3%B8ste>. Lest 14.10.2020.
8. Wikipedia. Mannen med ljåen. https://no.wikipedia.org/wiki/Mannen_med_lj%C3%A5en Lest 17.8.2020.
9. Bibelen. Matt. 13, 36-41. Bibelselskapet, 2011.

Publisert: 14. desember 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0648
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.